

Публічне управління та адміністрування

УДК 35.351:324:342.8

Редчиць Олена Сергіївна

*аспірантка кафедри глобалістики, євроінтеграції
та управління національною безпекою*

Національної академії державного управління при Президентові України

Редчиц Елена Сергеевна

*аспирант кафедры глобалистики, евроинтеграции
и управления национальной безопасностью*

Национальной академии государственного управления при Президенте Украины

Redchyts Olena

Graduate Student of the Department of Global Studies,

European Integration and National Security Management

National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0003-1483-8763

**ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ ДОСЛІДЖЕННЯ
ВИБОРЧИХ ПРОЦЕСІВ
В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРИАЛЬНЫЙ АППАРАТ ИССЛЕДОВАНИЯ
ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ В УСЛОВИЯХ ЕВРОПЕЙСКОЙ
ИНТЕГРАЦИИ УКРАИНЫ
CONCEPTUAL AND CATEGORY APPARATUS OF ELECTION
PROCESS RESEARCH IN THE CONDITIONS OF UKRAINE'S
EUROPEAN INTEGRATION**

Анотація. У статті обґрунтовано сучасний науковий підхід до дослідження понятійно-категоріального апарату, що застосовується у сфері виборчих процесів. Відмічається, що євроінтеграційні процеси,

законодавчі зміни, направлені на реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою України, а також розвиток новітніх технологій та діджиталізація різних сфер суспільного життя мають безпосередній вплив на удосконалення виборчих процесів в Україні.

Якісне та результативне реформування виборчих процесів в Україні може бути реалізоване лише шляхом оновлення виборчого законодавства та оптимізації організаційної структури виборчих процесів на базі комплексного наукового підходу, з урахуванням кращих виборчих практик країн Європейського Союзу.

Чітке розуміння сучасних понять та категорій, що пов'язані з виборчими процесами слугує ґрунтовним підґрунтям для розроблення ефективних механізмів організаційного та правового регулювання у зазначеній сфері.

У статті виокремлено та проаналізовано джерела права Європейського Союзу у виборчій сфері. На основі аналізу українського законодавства запропоновано груповий розподіл нормативно-правових актів, що прямо або опосередковано регулюють відносини у виборчій сфері в Україні. Розглянуто основні засади виборчого процесу, що визначені Виборчим кодексом України.

Наголошено про важливу роль інформаційно-комунікативних факторів, що знаходять прояв у виборчих процесах через впровадження новітніх технологій, що в свою чергу забезпечуються через виборчі процедури та охоплюють електронний облік виборців та кандидатів, електронне голосування, автоматизований підрахунок голосів із застосуванням технологій та спеціального програмного забезпечення.

У результаті проведеного дослідження також виявлено ключові ознаки у підходах до трактування категорії «виборчі процеси», такі як: суб'єктна складова, часовий період реалізації, етапи реалізації.

Визначено, що поняття «виборчий процес» нормативно визначається у тому числі і через інші поняття – «суб'єкти виборчих процесів» та «виборчі процедури». Охарактеризовано взаємозв'язок складових категорій поняття «виборчі процедури» та запропоновано інтегровану дефініцію поняття «виборчі процеси».

Ключові слова: *виборчі процеси, європейська інтеграція, демократія, виборчі процедури, Виборчий кодекс України.*

Аннотація. *В статье проанализирован современный научный подход к исследованию понятийно-категориального аппарата, применяемого в сфере избирательных процессов. Отмечается, что евроинтеграционные процессы, законодательные изменения, направленные на реформирование местного самоуправления и административно-территориального устройства Украины, а также развитие новых технологий и диджитализация различных сфер общественной жизни имеют непосредственное влияние на усовершенствование избирательных процессов в Украине.*

Качественное и результативное реформирования избирательных процессов в Украине может быть реализовано только путем обновления избирательного законодательства и оптимизации организационной структуры избирательных процессов на базе комплексного научного подхода, с учетом лучших избирательных практик стран Европейского Союза.

Четкое понимание современных понятий и категорий, связанных с избирательными процессами, служит основательным фундаментом для разработки эффективных механизмов организационного и правового регулирования в указанной сфере.

В статье выделены и проанализированы источники права Европейского Союза в избирательной сфере. На основе анализа

украинского законодательства предложено групповое распределение нормативно-правовых актов, которые прямо или косвенно регулируют отношения в избирательной сфере в Украине. Также рассмотрены основные принципы избирательного процесса, которые определены Избирательным кодексом Украины.

Отмечена важная роль информационно-коммуникативных факторов, которые находят проявление в избирательных процессах путем использования новейших технологий, что в свою очередь обеспечиваются через избирательные процедуры и охватывают электронный учет избирателей и кандидатов, электронное голосование, автоматизированный подсчет голосов с применением технологий и специального программного обеспечения.

В результате проведенного исследования также выявлены ключевые признаки в подходах к трактовке категории «избирательные процессы», такие как: субъектная составляющая, временной период реализации, этапы реализации.

Определено, что понятие «избирательный процесс» нормативно определяется в том числе и через другие понятия - «субъекты избирательных процессов» и «избирательные процедуры». Охарактеризована взаимосвязь составляющих категорий понятия «избирательные процедуры» и предложено интегрированную дефиницию понятия «избирательные процессы».

Ключевые слова: *избирательные процессы, европейская интеграция, демократия, избирательные процедуры, Избирательный кодекс Украины.*

Summary. *The article substantiates the modern scientific approach to the research of the of the conceptual and categorical apparatus of electoral processes in Ukraine. It is noted that European integration processes lead to changes of legislative reformation of local and state bodies in Ukraine.*

Electoral processes in Ukraine are developing as a part of digital and technology reforms.

The article states that reform of electoral processes in Ukraine can be realized only by updating the electoral legislation and optimizing the organizational structure of electoral processes on the basis of a comprehensive scientific approach, taking into account the best electoral practices of the European Union countries.

Clear understanding of modern concepts and categories related to the electoral process serves as a solid basis for developing effective mechanisms of organizational and legal regulation in this area.

The article identifies and analyzes the sources of European Union law in the electoral sphere, proposes a group distribution of normative legal acts of Ukraine, which directly or indirectly regulate relations in the electoral sphere in Ukraine and considers the main principles of the election process, defined by the Electoral Code of Ukraine.

Particular attention is paid to the factors of information and communication in the electoral process through the introduction of new technologies in electoral procedures. It includes electronic registration of voters and candidates, electronic voting, automated vote counting using technology and special software.

The research also identifies key features in the approaches to the interpretation of the category «electoral processes», such as: the subjective component, period of implementation, the stages of implementation.

It is determined that the concept of «election process» is defined in including through other concepts - «subjects of election processes» and «election procedures». The interrelation of the constituent categories of the concept of «electoral procedures» is described and an integrated definition of the concept of «electoral processes» is proposed.

It should be noted that the electoral processes are the main tools for the formation of representative bodies of power, so the improvement of electoral legislation is of particular importance for the democratic development of the state.

Key words: *electoral processes, European integration, democracy, electoral procedures, Electoral Code of Ukraine.*

Постановка проблеми. Проблема дослідження виборчих процесів є багатоаспектною та включає різні наукові теорії, які пов'язані з необхідністю застосування методів дослідження, притаманних науці державного управління. Крім того, виборчі процеси характеризується динамічністю та нестабільністю, що потребують вміння швидко адаптуватися до змін для забезпечення ефективного та демократичного здійснення народного волевиявлення. Як комплекс управлінських дій, вони є запорукою легітимації та стабілізації публічної влади. Зважаючи на посилення євроінтеграційних процесів, розвитку новітніх технологій та діджиталізації різних сфер суспільного життя важливого значення набуває понятійно-категоріальний апарат дослідження виборчих процесів шляхом побудови нового підходу до визначення сутності категорії «виборчі процеси».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження виборчих процесів в Україні присвячені праці В. Алексєєва, В. Бебека, Л. Гонюкової, Р. Князевича.

Вагомий науковий внесок у реформування та вдосконалення виборчого законодавства відповідно до європейських стандартів зроблено у роботах Ю. Ключковського, В. Когутюка, М. Мельника, А. Савкова, І. Шкурата та інших. Однак, вивчення такої проблеми досі залишається актуальним та набуває особливого значення в сучасних умовах

універсальної правової глобалізації, європейської міждержавної інтеграції України та набрання чинності Виборчого кодексу України.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). 1 січня 2020 року вступив у дію Виборчий кодекс України (Закон № 396-ІХ від 19.12. 2019 р.), який передбачає низку новацій щодо підходів до проведення та адміністрування виборів усіх рівнів в Україні. Крім того, законодавчі зміни у сфері реформування місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою України, що тісно пов'язані з виборчими процесами та мають безпосередній вплив на виборчі процедури, та сталі євроінтеграційні процеси призвели до необхідності обґрунтування сучасного наукового підходу до понятійно-категоріального апарату, що застосовується у сфері виборчих процесів. Завданням статті є теоретико-методологічний аналіз понятійно-категоріального апарату дослідження виборчих процесів, розкриття змісту поняття «виборчі процеси» у контексті положень європейського та українського законодавства.

Виклад основного матеріалу. За підсумками 22-го Саміту Україна - ЄС, що відбувся в Брюсселі 6 жовтня 2020 року Президент України Володимир Зеленський, Президент Європейської ради Шарль Мішель та Віце-президент Європейської комісії Жозеп Боррель від імені Президента Європейської комісії Урсули фон дер Ляєн виступили із заявою про підтвердження незмінної відданості зміцненню політичної асоціації та економічної інтеграції України з Європейським Союзом на основі Угоди про асоціацію та передбаченої нею Поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі [1].

Пріоритетні напрями співпраці України та Європейського Союзу стосуються боротьби проти корупції, реформи судової системи, конституційної та виборчої реформ, поліпшення бізнесового клімату та

енергоефективності, а також реформи державного управління та децентралізації.

Важливою передумовою вирішення низки проблем, які виникають при процесі реформування є поетапна та послідовна адаптація національного законодавства у відповідність із законодавством країн Європейського Союзу.

Процес адаптації законодавства - це процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire* [2]. Такий процес безпосередньо стосується і виборчого законодавства.

Для України як демократичної держави велике значення має приведення українського виборчого законодавства та практики проведення виборів у відповідність до європейських виборчих стандартів.

На сьогодні європейське законодавство у сфері виборчих процесів складається з вимог міжнародних актів універсального характеру. До таких актів належать: Загальна декларація прав людини, затверджена Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 року, де у статті 21 зазначено, що кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників. Воля народу має бути основою влади уряду, ця воля має знаходити своє відображення у періодичних і нефальсифікованих виборах, які повинні проводитися при загальному і рівному виборчому праві, шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування» [3].

Крім того, у додаток до основного тексту вихідні положення Загальної декларації були уточнені та деталізовані у Міжнародному пакті про громадянські та політичні права, прийнятому в 1966 році. Учасниками цього Міжнародного пакту на сьогодні є близько 170 держав світу, в тому числі всі країни Європейського Союзу, що робить його міжнародним

інструментом з найбільшою кількістю учасників та основою гарантування права на проведення вільних виборів.

До числа базових джерел європейського законодавства у сфері виборчих процесів також належать Конвенція про політичні права жінок від 20 грудня 1952 року, Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок від 18 грудня 1979 року, Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 25 грудня 1965 року. У цих міжнародно-правових документах, розроблених у рамках Організації Об'єднаних Націй, сфокусовано увагу на неприпустимості дискримінації прав жінок під час виборів та будь-якої расової дискримінації.

Разом з тим, до джерел належать і документи Європейської Комісії за демократію через право Ради Європи, відомої також як Венеціанська Комісія, що була створена як інструмент невідкладного конституційного будівництва в умовах демократичних змін та поступово стала міжнародно визнаним незалежним форумом з обміну ідеями у правовій сфері, наглядовим органом Ради Європи у виборчих справах.

Видатним здобутком у підсумку діяльності Комісії можна вважати прийняття у 2002 році Кодексу належної практики у виборчих справах (Code of good practice in electoral matters), що згодом був доповнений двома невеликими документами щодо розуміння вимоги стабільності виборчого законодавства та щодо забезпечення гендерної рівності у виборах.

Міжнародні договори та угоди формують основу для розвитку національних законодавств у виборчій сфері. В країнах Європейського Союзу існує тенденція до визначення ключових засад виборчих процесів у конституції. Такий підхід посилює рівень захищеності норм виборчого права від перегляду з боку та в інтересах правлячих партій. Конституційні положення можуть конкретизуватись у законах, підзаконних актах та інших нормативно-правових актах.

Виборчий процес включає в себе комплекс складних, стандартизованих та узгоджених між собою заходів, які потребують чіткого правового регулювання з метою повного забезпечення відповідності норм законодавства для всіх суб'єктів виборчих процесів.

Аналізуючи європейське законодавство, можна дійти висновку, що аналогом терміну «виборче» слугує термін «electoral».

Р. З. Близняк констатує, що у розумінні представників різних галузей наукового знання суті і змісту одиниць термінологічного апарату, що застосовуються в дослідженні електорально-виборних відносин, існують серйозні розбіжності. У науці поряд з безпосереднім словниковим перекладом терміну «electoral» – «виборче» вживається термін «електоральне». Як це часто трапляється, іноземні слова, потрапляючи в мову, де є їхні перекладні аналоги, приживаються, наділяються відмінними смисловими відтінками [4, с. 75].

В українській науковій літературі також можна зустріти різні визначення поняття «виборчий процес».

Зокрема, А. Савков розглядає виборчий процес як форму оновлення влади на сучасному етапі та як фундаментальний інститут конституційної легітимації існуючої політичної, державної систем і політичного режиму, що виступає складовою соціальних технологій демократичного суспільства, а також сприяє підвищенню ефективності державного управління й забезпеченню політичної безпеки держави [5, с.20].

В свою чергу В. Погорілко, пропонує розглядати виборчий процес як урегульований законом порядок організації та проведення виборів, діяльність уповноважених органів і громадян держави, спрямовану на формування конституційного якісного та кількісного складу органів державної влади та місцевого самоврядування [6].

За визначенням І. О. Поліщук, виборчий процес – це послідовність подій, сукупність різних форм взаємодії та послідовних дій з висунення,

рекламування та голосування за суб'єктів політичної влади, персональний та структурний склад яких формується вираженням волі тієї частини населення, яка за законодавством вважається достатньою для визнання результатів виборів легітимними [7].

А згідно з поглядом В. Федоренка, існує два способи розуміння виборчого процесу. Перший спосіб розглядає «виборчий процес» як послідовність дій уповноважених суб'єктів (діяльнісне розуміння), другий - як сукупність відповідних процесуальних (процедурних) норм, які регламентують порядок відповідної діяльності (процедурне розуміння) [8].

У розумінні В. Бакумова, виборчий процес необхідно розглядати як організаційно-правову форму реалізації суб'єктивного виборчого права, що відображає технологію участі виборців у формуванні персонального складу органів публічної влади. Він включає встановлену законом сукупність стадій, що забезпечують його цілісність і легітимність результатів, а стадії, у свою чергу, складаються з конкретних виборчих процедур та виборчих дій [9].

Однак, у нормативних документах визначення виборчого процесу відрізняється від думок науковців. Законодавство, на основі якого здійснюється виборчий процес, включає різні види актів – міжнародні договори, конституцію, закони, прийняті на національному рівні, підзаконні акти та акти органів адміністрування виборів.

Базу української нормативної системи у виборчій сфері складає Конституція України – перша група.

Другим основним елементом системи виборчого законодавства виступає власне спеціальний виборчий закон – Виборчий кодекс України. Прийняття Верховною Радою України та підписання кодексу Президентом України завершило процес кодифікації українського виборчого законодавства, робота над яким велась ще з початку 2000-х років. Слід зауважити, що кодифікація здійснена лише частково – адже окрім

Виборчого кодексу України ряд аспектів виборів і надалі регулюються окремими законами.

Разом з тим, третю групу складають інші норми законодавства, зокрема Закони України «Про громадянство», «Про Центральну виборчу комісію», «Про Державний реєстр виборців», «Про інформацію», «Про політичні партії в Україні» та інші.

Четверту, найбільшу складову системи виборчого законодавства представляють галузеві нормативно-правові акти законодавства суміжних галузей, якими регулюються певні процедури й інститути виборчого процесу та нормативні акти Центральної виборчої комісії.

В розрізі дослідження понятійно-категоріального апарата виборчих процесів, звернемось до Конституції України, а потім до Виборчого кодексу України стосовно закріплених дефініцій.

Розділ III Конституції України в статтях 69-71 фактично визначає засади виборчого процесу, адже встановлює, що народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії; вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування; виборцям гарантується вільне волевиявлення [10].

З точки зору теорії та конституційно-правової науки, виборчий процес – це різновид юридичного процесу, що являє собою встановлений законом порядок послідовно вчинюваних відповідними суб'єктами узгоджених дій і процедур, спрямованих на легітимне формування персонального складу виборних органів публічної влади [11].

Виборче законодавство України, а саме стаття 20 Виборчого кодексу України визначає виборчий процес як здійснення відповідними суб'єктами протягом встановленого періоду часу, виборчих процедур, пов'язаних із

підготовкою і проведенням відповідних виборів, встановленням та офіційним оголошенням (офіційним оприлюдненням) їх результатів [12].

Таким чином, поняття «виборчий процес» нормативно визначається у тому числі і через інші поняття – «суб'єкти виборчих процесів» та «виборчі процедури». Крім того, вагомим значення набуває взаємозв'язок категорій пов'язаних з виборчими процедурами таких як: «підготовка до виборів», «проведення виборів», «встановлення результатів виборів», «офіційне оголошення (офіційне оприлюднення) результатів виборів». Взаємозв'язок між складовими поняття «виборчий процес» наведено на рисунку 1.

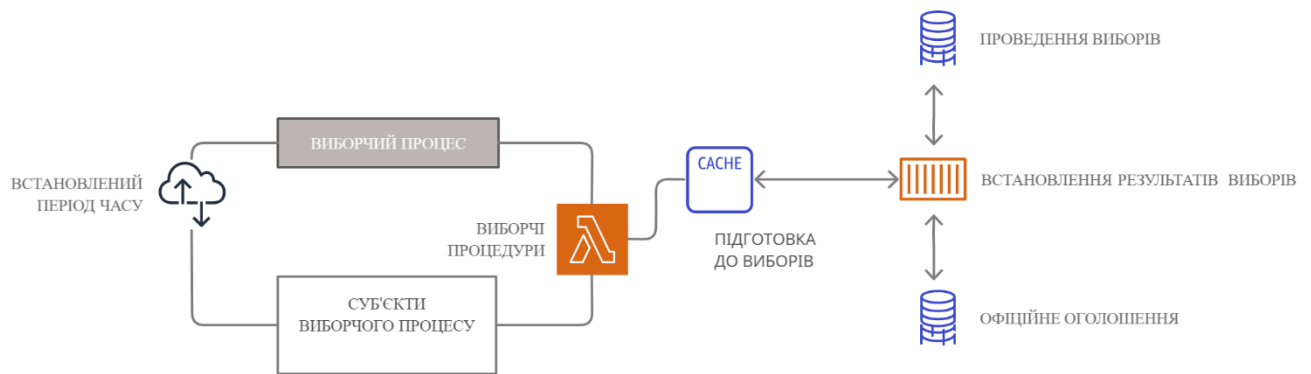

Рис. 1. Складова поняття «виборчий процес»

Джерело: сформовано автором

Суб'єктами виборчого процесу визнаються особи, органи та організації, наділені Конституцією та виборчим законодавством України правами та обов'язками стосовно організації та проведення виборів.

Стаття 22 Виборчого кодексу України, визначає перелік «суб'єктів виборчих процесів», який складається з:

- виборця, який має право голосу на відповідних виборах;
- виборчої комісії, уповноваженої здійснювати підготовку і проведення відповідних виборів;
- партії (організації партії), яка висунула кандидатів на відповідних виборах;

- кандидата, зареєстрованого для участі у відповідних виборах у порядку, встановленому Виборчим кодексом України;
- офіційного спостерігача від кандидата чи партії (організації партії) – суб'єкта відповідного виборчого процесу або від громадської організації, зареєстрованої у порядку, встановленому Виборчим кодексом України [12].

Однак, дефініція поняття «виборчі процедури» у Виборчому кодексі України не наводиться.

М. Ільницький, досліджуючи співвідношення понять «виборчий процес» і «виборча процедура», відзначив, що виборчий процес протиставляється виборчій процедурі, оскільки процес гарантує і забезпечує захист виборчих правовідносин, а процедура встановлює порядок організації і проведення виборів. Тобто це два паралельно існуючі поняття, що не виключають одне одного, а скоріше доповнюють, і виборчі процедури слід розглядати як частини виборчого процесу [13].

При цьому Ю. Ключковський зазначає, що з огляду на сутність виборчого процесу на перше місце виходить розуміння процедури як визначеного способу (алгоритму) дій суб'єктів виборчого процесу [14].

Разом з тим, досліджуючи понятійно-категоріальний апарат виборчих процесів слід відзначити, що сьогодні значну роль відіграє інформаційно-комунікативний фактор, що знаходить прояв у виборчих процесах та забезпечується через виборчі процедури. Принципи та стандарти застосування новітніх технологій під час виборчого процесу сформульовано в багатьох документах Ради Європи та ОБСЄ. Розвиток демократії в Україні є неможливим без якісної, сучасної трансформації виборчих процедур.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Європейський вектор розвитку зумовлює до удосконалення виборчих процесів та призводить до реформування виборчої системи України. У цих умовах усе

більше знаковою становиться необхідність концептуального дослідження та осмислення наукових досліджень та надбань. Йдеться про необхідність та важливість формування сучасного контексту дослідження концептуальних категорій і понять, пов'язаних з виборчими процесами.

З вищесказаного можна винести, що основним та найголовнішим поняттям що потребує уточнення є «виборчі процеси». Пропонуємо інтегровану дефініцію дослідження зазначеного поняття.

Виборчі процеси – це сукупність структурованої послідовності дій уповноважених суб'єктів, спрямованих на виявлення об'єктивних результатів народного волевиявлення, на основі якого формується склад органів публічної влади.

Досліджуючи понятійно-категоріальний апарат виборчих процесів слід відзначити, що саме виборчі процеси виступають основними інструментами формування представницьких органів влади, тому вирішення низки питань, пов'язаних з удосконаленням виборчого законодавства та реформуванням виборчої системи має особливе значення, бо це є шляхом демократичного розвитку держави. Адже з огляду на досвід європейських країн, професійність державного управління, багато в чому залежить від ефективної роботи законодавчого органу.

Література

1. Спільна заява за підсумками 22-го Саміту Україна – ЄС. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-za-pidsumkami-22-go-samitu-ukrayina-yes-64321>
2. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03.2004 № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>

3. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10.12.1948.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text
4. Близняк Р. З. «Электоральный процесс» vs «Избирательный процесс»: к вопросу об оптимизации понятий». Вестник Поволжского института управления. 2010. №2. С. 70-76.
5. Савков А.П. Державне управління виборчим процесом в Україні: теоретико-методологічні засади: автореф. дис. на здобуття наук. Степеня канд.наук з держ.упр.: спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / А. Савков; Одеса. регіон. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. Одеса, 2010. 20 с.
6. Погорілко В.Ф. Виборче право України. Київ. Парламентське вид-во, 2003. 383 с.
7. Поліщук І. О. Виборчий процес як детермінанта сучасної політики Політичний менеджмент. 2005. № 3. С. 137-146.
8. Федоренко В. Л. Конституційне право України: підручник. Київ, 2016. 616 с.
9. Бакумов О. С., Безпалова О. І., Прокопенко О. Ю. та ін. Дії працівників поліції під час виборчого процесу в Україні: методичні рекомендації. Харків: ХНУВС, 2019. 95 с.
10. Конституція України: Закон України від 28.06.1996, № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141.
11. Баймуратов М. Міжнародні виборчі стандарти: правова природа, змістовна та системна характеристика, актуальні питання імплементації в законодавство України. Суми : Університетська книга, 2012. 230 с.
12. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 № 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>

13. Ільницький М. С. Вибірчі процедури як складова виборчого процесу, 2018. URL: <https://cutt.ly/yn3aZEX>
14. Ключковський Ю. Б. Вибірчий процес: процедурний аспект. Публічне право. 2014. № 3. С. 5-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2014_3_3

References

1. Spiljna zajava za pidsumkamy 22-gho Samitu Ukrajina – JeS. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilna-zayava-za-pidsumkami-22-go-samitu-ukrayina-yes-64321>
2. Pro Zagaljnoderzhavnu prohramu adaptaciji zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva Jevropejskogho Sojuzu: Zakon Ukrajiny vid 18.03.2004 # 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>
3. Zagaljna deklaracija prav ljudyny. Pryjnjata i progholoshena rezoljucijeju 217 A (III) Gheneraljnoji Asambleji OON vid 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text
4. Bliznjak R. Z. «Jeletoral'nyj process» vs «Izbitatel'nyj process»: k voprosu ob optimizacii ponjatij». Vestnik Povolzhskogo instituta upravlenija. 2010. №2. S. 70-76.
5. Savkov A.P. Derzhavne upravlinnja vyborchym procesom v Ukrajinі: teoretyko-metodologichni zasady: avtoref. dys. na zdobuttja nauk. Stepnja kand.nauk z derzh.upr.: spec. 25.00.02 «Mekhanizmy derzhavnogho upravlinnja» / A. Savkov; Odesa. rehion. in-t derzh. upr. Nac. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrajinі. Odesa, 2010. 20 s.
6. Poghorilko V.F. Vyborche pravo Ukrajinі. Kyjiv. Parlamentsjke vyd-vo, 2003. 383 s.
7. Polishhuk I. O. Vyborchij proces jak determinanta suchasnoji polityky Politychnyj menedzhment. 2005. # 3. S. 137-146.
8. Fedorenko V. L. Konstytucijne pravo Ukrajinі: pidruchnyk. Kyjiv, 2016. 616 s.

9. Bakumov O. S., Bezpalova O. I., Prokopenko O. Ju. ta in. Diji pracivnykiv policiji pid chas vyborchogho procesu v Ukraini: metodychni rekomendaciji. Kharkiv: KhNUVS, 2019. 95 s.
10. Konstytucija Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996, # 254k/96-VR. Vidomosti Verkhovnoji Rady Ukrainy. 1996. # 30. st. 141.
11. Bajmuratov M. Mizhnarodni vyborchi standarty: pravova pryroda, zmistovna ta systemna kharakterystyka, aktualjni pytannja implementaciji v zakonodavstvo Ukrainy. Sumy: Universytetsjka knygha, 2012. 230 s.
12. Vyborchij kodeks Ukrainy vid 19.12.2019 # 396-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
13. Iljnyckyj M. S. Vyborchi procedury jak skladova vyborchogho procesu, 2018. URL: <https://cutt.ly/yn3aZEX>
14. Kljuchkovsjkyj Ju. B. Vyborchij proces: procedurnyj aspekt. Publichne pravo. 2014. # 3. S. 5-14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2014_3_3.